

Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Facultatea de Științe Politice

**Change and Continuity: The Double Facets of Communist and Post-
Communist Transformations**

Habilitation Thesis

Conf. univ. dr. Stoica Nica-Augustin

Bucharest, 2022

Abstract

According to the rules regarding the habilitation process, this thesis discusses my main academic achievements and my plans for the future. After graduating from the Faculty of Sociology and Social Work (University of Bucharest) in 1996, I completed a Masters-degree program in “Society and Politics,” in the Sociology Department of the Central European University (1997) and subsequently I was admitted to the Ph.D. Program in Sociology at Stanford University, from where I obtained my Ph.D. title in 2005. As I was coming from a region and a country that were undergoing rapid and dramatic transformations, I was somewhat naturally inclined to study them, taking full advantage of the intellectual environment and opportunities provided to me by one of the top Sociology Departments in the US.

While East European and US sociologists were focusing on how the former communist countries were becoming more and more like the West, I was intrigued by and started studying some of the surprising continuities with the recent past despite the rather radical character of post-communist changes. Relying on the theoretical tools of neo-institutionalism, which distinguishes between different types of isomorphic changes (e.g., mimetic, coercive, and normative), I approached the continuities with the recent past as being the result of decoupling processes between new institutional forms and “old” structural configurations, mindsets, and practices. By continuities with the past, I referred to individuals and their biographies (especially in the case of the former communist elites), to meso-level structures (social networks), routines, as well as cultural elements, understood loosely as socially constructed and transmitted set of practices.

The outcomes of these decoupling processes have been infrequently analyzed by neo-institutionalists but such outcomes are important as they often take the form of perverse effects (i.e., effects that are contrary to the agents' intentions and can significantly derail the direction of changes). Thus, some of my academic works have addressed various examples of such continuities, from the social contours of the now defunct Romanian Communist Party and its recruitment policies to the rise of post-socialist entrepreneurship and of a specific economic order (political capitalism) to the miraculous revival of communist-era social ties ("*pile, cunoștințe și relații*") to the Romanians' alleged appetite for alternative, unofficial explanations of current events in the forms of rumors and conspiracy theories.

My other contributions, which are presented in the following pages, have been the result of my research activities at the Center for Urban and Regional Sociology (CURS). During my second year as an undergraduate student at the University of Bucharest, I had the chance to start collaborating with CURS. By the time of my graduation, I had become a full-time researcher at CURS – an experience that has had an enormous impact on my professional development. After completing my Ph.D. at Stanford and returning to Romania, I re-joined CURS and became its General Manager from 2007 until 2015. As a General Manager, I was involved in all of CURS' research projects, which addressed a wide variety of topics (i.e., public opinion polls, exits polls, regional development, market research, stratification and inequality, the situation of youth, the situation of Roma etc.). Aside from this general involvement in the company's daily operations, I personally coordinated 16 large scale projects for Romanian clients and 10 research projects for foreign clients (including the World Bank, Roma Education Fund, the Mellman Group, the International Republican Institute, The National Democratic Institute for International Affairs etc.). In addition to my work at CURS, I also was involved in large research projects at SNSPA either as an expert or as a Project Manager.

Over the next three to six years, in close cooperation with my future doctoral students I plan on continuing and/or developing several research projects on topics such as social class and social mobility, perceptions of and attitudes towards various forms of inequality (within an ongoing CIVICA Consortium's larger international project), and on determinants and political and social consequences of conspiracy thinking – a project that will continue and expand upon my recent co-authored work on Covid-19 related conspiracy theories in Romania.

Rezumat

Potrivit metodologiei de desfășurare a procesului de abilitare, această teză prezintă principalele mele realizări științifice și planurile de viitor. După ce am absolvit în 1996 Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității din București ca membru al celei de a doua generații de absolvenți de după 1990, am urmat un program de studii masterale („Society and Politics”) în cadrul Departamentului de Sociologie al Universității Central Europene. Ulterior am fost admis în cadrul programului doctoral în domeniul sociologiei la Universitatea Stanford (SUA), de unde mi-am obținut titlul de Doctor în Sociologie în anul 2005. Venind dintr-o țară și o regiune care treceau prin transformări rapide și profunde, am fost în mod oarecum natural atras de studiul acestor schimbări, valorificând la maxim oportunitățile oferite de mediul intelectual al unuia dintre cele mai bune departamente de sociologie din SUA.

La începutul studiilor mele doctorale, sociologii din estul Europei și din SUA păreau preocupați de studierea măsurii în care fostele țări comuniste deveneau din ce în ce mai asemănătoare cu cele din Vest, prin procesele de democratizare și trecere la o economie de piață. În schimb, eu eram intrigat de și am început să mă axez pe chestiunea continuităților în raport cu trecutul recent, în ciuda caracterului radical al unor transformărilor post-comuniste. Folosind noțiunile teoretice ale neo-instituționalismului sociologic – cu distincțiile sale între diverse tipuri de schimbări izomorfe (i.e., mimetice, coercitive și normative), am abordat problema continuităților istorice ca rezultat al proceselor de decuplare între noi forme instituționale și vechile configurații structurale și moduri de gândire. Prin continuități mă referam la indivizi și biografiile lor (în special în cazul fostelor elite comuniste), la supraviețuirea unor structuri de nivel mediu (rețele sociale), a unor rutine și elemente culturale, cele din urmă fiind definite drept seturi de practici construite și transmise cultural.

Rezultatele acestor procese de decuplare instituțională fuseseră de obicei ignorate de neo-instituționalism dar, în opinia mea, ele erau importante întrucât adeseori luau forma unor efecte perverse (i.e., a unor efecte de sens contrar ale acțiunii umane intenționate, care pot submina până și cele mai generoase proiecte de reformă). Pe acest fundal, contribuțiile mele academice au analizat diverse exemple ale unor paradoxale continuități istorice, de la cele legate de contururile sociale și practicile defunctului Partid Comunist Român, la apariția unor noi categorii antreprenoriale și la instaurarea unei noi ordini economice specifice „capitalismului politic” (și nu celui vestic, rațional), la resuscitarea surprinzătoare a unor tipuri specifice de relații sociale din comunism (“*pile, cunoștințe și relații*”), la așa-zisul apetit al românilor pentru proliferarea unor explicații neoficiale, alternative, asupra realităților înconjurătoare, cum este cazul zvonurilor dar mai ales al teoriilor conspirației, în zilele noastre.

Alte contribuții intelectuale, prezentate în cadrul acestei teze, au fost rezultatul activităților mele în cadrul Centrului de Sociologie Urbană și Regională (CURS). Încă din anul al II-lea al facultății, am avut șansa să colaborez cu acest institut în câteva proiecte. Ulterior, la momentul absolvirii facultății, ajunseseam deja angajat al CURS – o experiență timpurie extrem de valoroasă care a avut un impact considerabil asupra carierei mele profesionale. După întoarcerea în România de la Stanford, m-am alăturat din nou CURS și am devenit ulterior Director General (2007-2015). În această calitate, am fost implicat în toate proiectele de cercetare ale companiei, proiecte care au vizat o gamă extrem de largă de teme și au folosit metodologii complexe de cercetare (i.e., sondaje de opinie publică, sondaje la ieșirea de la urne, cercetarea pieței, stratificare și inegalități, studii pe sub-populații specifice, cum ar fi tineri, minoritatea Roma etc.). Dincolo de această implicare generală în activitățile curente ale companiei, am coordonat personal 16 proiecte pentru beneficiari din România și 10 pentru beneficiari străini (i.e., the World Bank, Roma Education Fund, the

Mellman Group, the International Republican Institute, The National Democratic Institute for International Affairs etc.). Pe lângă bogata mea activitate de cercetare la CURS, am fost de asemenea implicat în proiectele SNSPA ,fie în calitate de expert, fie în calitate de director de proiect.

În următorii ani, pe baza unei cooperări strânse cu viitorii mei studenți doctorali, intenționez să continui și/sau dezvolt (noi) proiecte pe subiecte precum clase și mobilitate socială, percepții și atitudini față de diverse forme de inegalități și justiție socială – în continuarea unui proiect internațional al Consorțiumului universitar CIVICA –, determinanți și efecte politice și sociale ale gândirii conspiraționiste – un proiect ce va porni de la una din publicațiile mele recente (co-autor Radu Umbreș) cu privire la teoriile conspirației referitoare la Covid-19.